

การรับรู้และการให้ความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ต่อโครงการชายหาดบางแสนปลอดบุหรี่

วันที่รับบทความ: 1 กันยายน 2563

วันแก้ไขบทความ: 6 ตุลาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ: 18 พฤศจิกายน 2563

มณฑิรา จรรยาภรณ์พงษ์^{1*} ณรงค์ชัย คุณปลื้ม² วัลลภ ใจดี³

และ พัชณา เอ็งบริบูรณ์พงศ์ ใจดี⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการรับรู้และการให้ความร่วมมือของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวต่อโครงการชายหาดบางแสนปลอดบุหรี่หลังการประกาศใช้กฎหมายชายหาดปลอดบุหรี่ ปี พ.ศ.2560 การศึกษาแบบเชิงสำรวจแบบตัดขวางประกอบไปด้วยผู้ประกอบการชายหาด 190 รายและนักท่องเที่ยว 453 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถดาวน์โหลดแบบสอบถามออนไลน์ผ่านการสแกนรหัสคิวอาร์ที่พิมพ์บนป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณชายหาดระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2561 การเปรียบเทียบข้อมูลของการรับรู้และการให้ความร่วมมือระหว่างสองกลุ่มใช้สถิติ chi-square

ผลการวิจัยพบว่า หลังการดำเนินโครงการชายหาดบางแสนปลอดบุหรี่ ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 80.0 รับรู้เกี่ยวกับเขตปลอดบุหรี่บริเวณชายหาด โดยผู้ประกอบการรับรู้สิทธิในการปกป้องสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชายหาดปลอดบุหรี่สูงกว่านักท่องเที่ยว ($p < 0.05$) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารจากการประกาศเสียงตามสาย (ร้อยละ 85.3) และการเดินรณรงค์บริเวณชายหาด (ร้อยละ 83.7) ในขณะที่นักท่องเที่ยวรับรู้ข่าวสารจากการอ่านป้ายประชาสัมพันธ์ที่ชายหาด (ร้อยละ 68.0) และการได้ยินประกาศจากเสียงตามสาย (ร้อยละ 50.1) สำหรับผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่สูบบุหรี่พบว่าให้ความร่วมมือในการงดสูบบุหรี่บริเวณชายหาดบางแสนมากกว่าร้อยละ 75.0 และจะสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่ที่กำหนดทุกครั้ง โดยผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการสอดส่องผู้ที่สูบบุหรี่บริเวณชายหาดสูงกว่านักท่องเที่ยว ($p < 0.05$) ซึ่งผู้ประกอบการนิยมวิธีการแนะนำให้ผู้สูบบุหรี่ดูป้ายประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 74.2) และวิธีตักเตือนด้วยวาจา (ร้อยละ 40.5)

คำสำคัญ: การรับรู้ ให้ความร่วมมือ นโยบายปลอดบุหรี่ รณรงค์ ชายหาด

*Corresponding author e-mail: montiracharn@gmail.com

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ เทศบาลเมืองแสนสุข ชลบุรี e-mail address: montiracharn@gmail.com

² นายกเทศมนตรีเมืองแสนสุข เทศบาลเมืองแสนสุข ชลบุรี e-mail address: tuipoh@yahoo.com

³ อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา e-mail address: wanlopj@go.buu.ac.th

⁴ อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา e-mail address: patchana@buu.ac.th

Perceptions and collaboration between the entrepreneurs and tourists to a smoke-free Bangsaen beach campaign

Received: 1 September 2020

Revised: 6 October 2020

Accepted: 18 November 2020

Montira Charnyapornpong^{1*} Narongchai Khunpluem² Wanlop Jaidee³
and Patchana Hengboriboonpong Jaidee⁴

Abstract

This research aimed to assess the perception and cooperation of entrepreneurs and tourists on the Bang Saen Smoke Free Beach Project after the promulgation of the Smoking free Beach Act 2017. This cross-sectional survey study was consisted of 190 beach entrepreneurs and 453 tourists with the convenient random sampling technique. Participants were able to download the online questionnaire through scanning the QR code printed on the beach information about smoking-free policy board between March and September 2018. The comparison of perception and collaboration between the two groups used chi-square test.

The research results were found that after the implementation of the smoke-free Bangsaen Beach campaign, more than 80.0% of entrepreneurs and tourists perceived this campaign. The entrepreneurs perceived the rights to health protection of non-smokers and the enforcement of smoking-free beaches law higher than the tourists ($p < 0.05$). Most entrepreneurs received the health news from voice announcements (85.3%) and communication campaigns on the beach (83.7%). On the other hand, tourists were aware of the health news by the information board situated on the beach (68.0%) and the voice announcement (50.1%). For both entrepreneurs and tourists on the collaboration, we found that more than 75.0% knew about the smoking free area at Bangsaen beach and smoke in the designed area. The entrepreneurs' collaboration in respecting smoking surveillance is significantly higher than tourists ($p < 0.05$). They suggested smokers to read the board (74.2%) and to give verbal warning (40.5%).

Keywords: perception, collaboration, smoking-free policy, campaign, beach

*Corresponding author e-mail: montiracharn@gmail.com

¹ Registered Nurse Saensuk Municipality, Chonburi e-mail address: montiracharn@gmail.com

² Saensuk Mayor Saensuk Municipality, Chonburi e-mail address: tuipoh@yahoo.com

³ Lecturer, Department of Public Health Foundation, Faculty of Public Health, Burapha University e-mail address: wanlopj@go.buu.ac.th

⁴ Lecturer, Department of Public Health Foundation, Faculty of Public Health, Burapha University e-mail address: patchana@buu.ac.th

บทนำ

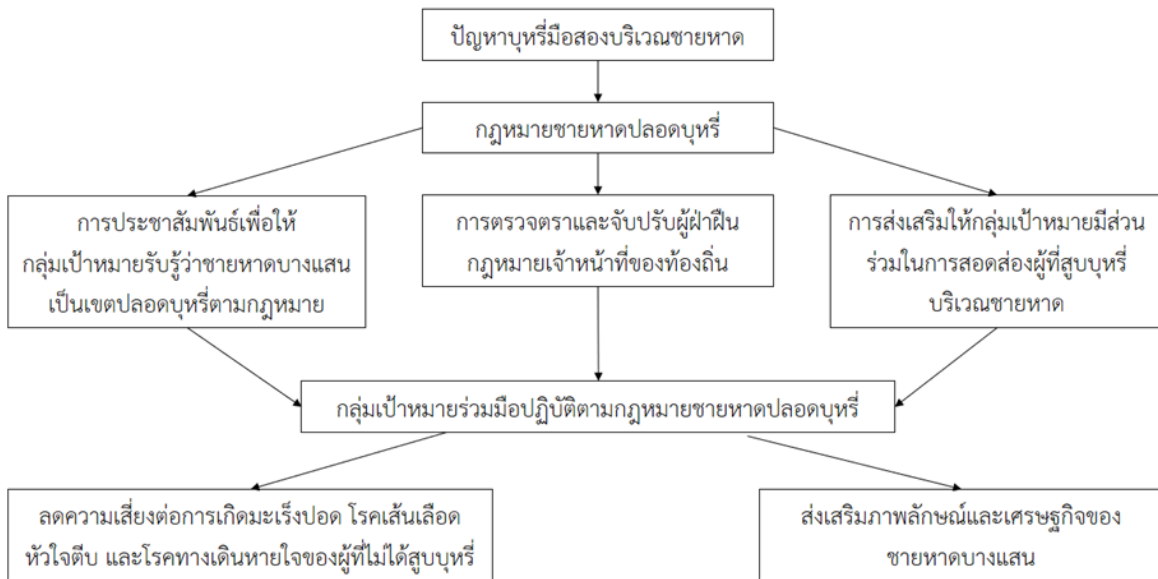
บุหรี่มือสอง (second hand smoke หรือ SHS) เพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งปอด โรคลิ้นเลือดหัวใจตีบ และโรคทางเดินหายใจหากผู้ที่ไม่ได้สูบบุหรี่สูดดมควันบุหรี่บ่อยครั้ง กรอบอนุสัญญาการควบคุมการบริโภคยาสูบขององค์การอนามัยโลก (the World Health Organization Framework Convention on Tobacco Control หรือ WHO FCTC) จึงกำหนดกรอบทางด้านกฎหมายให้ประชาชนทั่วโลกงดสูบบุหรี่ในที่ทำงานในร่มในพาหนะขนส่งสาธารณะ และสถานที่สาธารณะทั้งในร่ม (public indoor areas) และกลางแจ้ง (public outdoor areas) (Hyland, Barnoya & Corral, 2012; World Health Organization, 2013) ชายหาดบางแสนเป็นสถานที่สาธารณะกลางแจ้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดชลบุรีบริเวณชายหาดจึงมีผู้ประกอบการทำมาค้าขายและมีนักท่องเที่ยวที่มาพักผ่อนและทำกิจกรรมเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวันหยุด จากรายงานของเทศบาลเมืองแสนสุขปี พ.ศ.2561 พบว่ามีนักท่องเที่ยวที่มาชายหาดบางแสนปีละประมาณ 2.5 ล้านคน (เทศบาลเมืองแสนสุข, 2561) มีรายงานว่าใช้มาตรการงดสูบบุหรี่ในที่สาธารณะจะช่วยลดการสูดดมควันบุหรี่มือสอง ช่วยเพิ่มอากาศบริสุทธิ์ และช่วยลดการเกิดโรคทางเดินหายใจของประชาชนที่ไม่ได้สูบบุหรี่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (IARC, 2009) หากนำมาตรการดังกล่าวมาบังคับใช้ในพื้นที่ชายหาดบางแสน นอกจากจะช่วยส่งเสริมสุขภาพที่ดีของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ยังช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวให้ชายหาดบางแสนเป็นที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอีกด้วย ในปี พ.ศ.2560 รัฐบาลไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเล จึงได้ประกาศให้ชายหาดนาร่องทั้ง 24 แห่งของประเทศไทยเป็นชายหาดปลอดบุหรี่ โดยชายหาดบางแสนเป็น 1 ใน 24 ชายหาดนาร่องดังกล่าว (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2019) มาตรการทางกฎหมายเรื่องการงดสูบบุหรี่ในที่สาธารณะมี 2 ประเภทคือ ประเภท total bans โดยกำหนดให้ประชาชนงดสูบบุหรี่ในพื้นที่ควบคุมทั้งในร่ม (indoor) และกลางแจ้ง (outdoor) ส่วนอีกประเภทคือ partial bans โดยกำหนดให้ประชาชนสามารถสูบบุหรี่ในพื้นที่ที่จัดไว้ให้ (Wynne, Guillaumier, Twyman, McCrabb, Denham & Paul, 2018) สำหรับประเทศไทยใช้ประเภท partial bans โดยพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 กำหนดให้ผู้ที่สูบบุหรี่ต้องสูบในบริเวณที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น (เทศบาลเมืองแสนสุข, 2562) เทศบาลเมืองแสนสุขจึงจัดโครงการชายหาดบางแสนปลอดบุหรี่ (smoke-free Bangsaen beach campaign) โครงการนี้ประกอบไปด้วยการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านกฎหมายเรื่องชายหาดปลอดบุหรี่ผ่านสื่อหลายช่องทางและการเดินรณรงค์บริเวณชายหาด จัดทีมเจ้าหน้าที่ในการตรวจตราและบังคับใช้กฎหมายกับผู้ที่ฝ่าฝืนกฎ และสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวเพื่อช่วยสอดส่องผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยชายหาดบางแสนได้ประกาศเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายในวันที่ 9 เดือนมีนาคม พ.ศ.2561 เนื่องจากโครงการชายหาดบางแสนปลอดบุหรี่เป็นโครงการต้นแบบที่ผสมผสานการดำเนินงานจากหลายภาคส่วนไปพร้อม ๆ กัน การวัดประสิทธิผลของโครงการผ่านการประเมินการรับรู้และการให้ความร่วมมือของกลุ่มผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวหลังการดำเนินโครงการจึงเป็นสิ่งสำคัญ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการรับรู้และการให้ความร่วมมือของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวต่อโครงการชายหาดบางแสนปลอดบุหรี่หลังการประกาศใช้กฎหมายชายหาดปลอดบุหรี่ ปี พ.ศ.2560 ผลลัพธ์จากงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายและวิธีการประชาสัมพันธ์ชายหาดปลอดบุหรี่ที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เกิดจากการได้รับควันบุหรี่มือสองของประชาชนที่มาทำกิจกรรมบริเวณชายหาดบางแสนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินการรับรู้และการให้ความร่วมมือของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวต่อโครงการชายหาดบางแสนปลอดบุหรี่หลังการประกาศใช้กฎหมายชายหาดปลอดบุหรี่ ปี พ.ศ.2560

กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชาสัมพันธ์ การใช้มาตรการการบังคับใช้กฎหมาย และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์สำคัญที่เพิ่มการรับรู้และการให้ความร่วมมือของอาสาสมัคร (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

ความท้าทายของการรณรงค์โครงการชายหาดบางแสนปลอดบุหรี่คือจะใช้กลยุทธ์อะไรที่สามารถทำให้ประชาชนรับรู้และให้ความร่วมมือ มีการศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศพบว่า ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมืองดสูบบุหรี่ในที่สาธารณะแม้จะมีการประกาศใช้กฎหมาย (McCrabb et al., 2017; Baquilod et al., 2016; Kungskulniti, Pitayarangsarit & Hamann, 2018) การให้เจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นตรวจตราและจับปรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายชายหาดปลอดบุหรี่ รวมทั้งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวในการสอดส่อง (inspection) ผู้ที่สูบบุหรี่บริเวณชายหาด น่าจะเป็นมาตรการสำคัญที่จะเพิ่มความร่วมมือจากประชาชน การประชาสัมพันธ์ก็เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญ มีการศึกษาของฟอสสันและคณะที่ใช้วิธีโฆษณาทางโทรทัศน์ ทางวิทยุ และป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์การงดสูบบุหรี่ของประชาชนในสถานที่สาธารณะแบบในร่ม พบว่ามีการลงทุนเพื่อโฆษณาค่อนข้างมากแต่จำนวนของประชาชนที่รับรู้นโยบายไม่เพิ่มขึ้นตามที่คาดหวัง (Fosson, McCallum & Conaway, 2014) เทศบาลเมืองแสนสุขจึงพัฒนาโครงการรณรงค์ที่ใช้กลยุทธ์ของการบังคับใช้

กฎหมายและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวบริเวณชายหาดร่วมกับการประชาสัมพันธ์ที่เคยใช้อยู่เดิม นอกจากนี้ โครงการยังเลือกวิธีการประชาสัมพันธ์ที่ใช้งบประมาณไม่สูงเพื่อให้สามารถประชาสัมพันธ์ได้หลากหลายช่องทาง ซึ่งจะทำให้การประชาสัมพันธ์ครอบคลุมประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เช่น การประกาศเสียงตามสาย การเดินรณรงค์บริเวณชายหาด การติดป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณชายหาด การแจกแผ่นพับ/สติ๊กเกอร์/โปสเตอร์ การประกาศในเว็บไซต์ของเทศบาลเมืองแสนสุขหรือหน่วยงานของรัฐ การส่งข้อความรณรงค์ทางโทรศัพท์ ในรายการวิทยุ และบนจอ LED เทศบาลเมืองแสนสุข เป็นต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่างและเครื่องมือที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจแบบตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวสัญชาติไทย อายุ 18 ปีขึ้นไป ที่ทำกิจกรรมบริเวณชายหาดบางแสนตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2561 การคำนวณขนาดตัวอย่างใช้สูตรการประมาณค่าสัดส่วนประชากรกรณีไม่ทราบขนาดประชากร (Wayne & Cross, 2013) โดยกำหนดค่าสัดส่วนของการรับรู้การประชาสัมพันธ์และการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมาย (p) 0.5 และกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ($Z_{\alpha/2} = 1.96$) และความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 ($d = 0.05$) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดในการสำรวจคือ 385 คน เนื่องจากในช่วงระยะเวลาของการสำรวจมีผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามมากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นจำนวน 643 ราย การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (convenience sampling) โดยให้กลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมการสำรวจตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านการสแกนรหัสคิวอาร์ที่ป้ายประชาสัมพันธ์ที่ติดตั้งไว้บริเวณชายหาดและจุดสูบบุหรี่ด้วยโทรศัพท์มือถือระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2561 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการรณรงค์จุดสูบบุหรี่บริเวณชายหาดบางแสนของโครงการ และงานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เลขที่ 25/2561

เครื่องมือการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ชนิด google form ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 5 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 4 ข้อ ส่วนที่ 2 วิธีการประชาสัมพันธ์ที่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวรับรู้ข่าวสารชายหาดบางแสนตลอดบุหรี่ยจำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 3 ผลการรับรู้ข่าวสารชายหาดบางแสนตลอดบุหรี่ยจำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 4 การให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎหมายชายหาดตลอดบุหรี่ยของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่สูบบุหรี่จำนวน 2 ข้อ และส่วนที่ 5 วิธีปฏิบัติของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวเมื่อพบเห็นผู้สูบบุหรี่บริเวณชายหาดบางแสนจำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 26 ข้อ คำถามของแบบสอบถามส่วนที่ 3 เป็นการนำเนื้อหาของกฎหมายชายหาดตลอดบุหรี่ยมาประยุกต์เป็นข้อคำถาม ส่วนคำถามของแบบสอบถามในส่วนที่เหลือเป็นการสอบถามข้อมูลจากวิธีการที่ใช้ในโครงการรณรงค์ชายหาดบางแสนตลอดบุหรี่ย โดยให้ผู้เข้าร่วมโครงการตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ แบบสอบถามชุดนี้ได้พัฒนาจากแนวคิดของการรับรู้และการปฏิบัติ และพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560 และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องรายข้อระหว่าง 0.67-1.00 และทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยให้กลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คนที่

ไม่ใช่ตัวอย่างตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่า Cronbach's alpha coefficient ได้ค่าเท่ากับ 0.86

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการติดป้ายประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยที่ป้ายประชาสัมพันธ์ของเทศบาลเมืองแสนสุขบริเวณชายหาดและการขอความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายระหว่างการเดินทางครั้งฤดูร้อนหรือบริเวณชายหาดบางแสนตลอดเดือนมีนาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2561 ผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการสามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านการใช้โทรศัพท์มือถือสแกนรหัสคิวอาร์ที่ปรากฏอยู่ในป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณชายหาด การขอความยินยอมใช้วิธีให้ความยินยอมโดยการร่วมมือ (consent by action) และมีกระบวนการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยไม่มีการให้ระบุข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชื่อ-นามสกุล เลขประจำตัวประชาชน เป็นต้น ในแบบสอบถามออนไลน์ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาของการประชาสัมพันธ์โครงการวิจัย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลใน database ที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้นำบันทึกในโปรแกรมเอกเซลส่งให้นักสถิตินำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาใช้การแจกแจงความถี่และร้อยละ ทดสอบความเท่ากันของสัดส่วนของคุณลักษณะทางด้านประชากร (homogeneity) ของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวด้วยสถิติ chi-square test การเปรียบเทียบสัดส่วนของการรับรู้และการปฏิบัติระหว่างสองกลุ่มซึ่งเป็นข้อมูลแจกแจงที่มีระดับนามบัญญัติ/อันดับบัญญัติด้วยสถิติ chi-square test ในการวิเคราะห์หากพบค่าความถี่คาดหวัง (expected value) ของเซลล์ใดน้อยกว่า 5 หรือรวมแล้วเกินร้อยละ 20 ของจำนวนเซลล์ทั้งหมดจะใช้การวิเคราะห์ค่า p -value ด้วยวิธีการของ Fisher's exact test และกำหนด p -value < 0.05 แสดงความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวเข้าร่วมโครงการ จำนวน 643 ราย เป็นเพศหญิงร้อยละ 56.9 (366 ราย) พบว่า ผู้ประกอบการมีช่วงอายุสูงกว่า มีระดับการศึกษาชั้นสูงสุดต่ำกว่า และมีสถานภาพสมรสในจำนวนที่มากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยว ($p < 0.05$) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 คุณลักษณะพื้นฐานของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว (n=643)

คุณลักษณะทางด้านประชากร	ผู้ประกอบการ (n=190)	นักท่องเที่ยว (n=453)	p-value
เพศ			0.708
ชาย	84 (44.2)	193 (42.6)	
หญิง	106 (55.8)	260 (57.4)	
ช่วงอายุ			<0.001*
15-18 ปี	10 (5.3)	47 (10.4)	
19-30 ปี	8 (4.2)	134 (29.6)	
31-40 ปี	50 (26.3)	120 (26.5)	
41-50 ปี	48 (25.3)	61 (13.5)	
51-60 ปี	58 (30.5)	65 (14.3)	
60 ปีขึ้นไป	16 (8.4)	26 (5.7)	
ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด			<0.001*
ประถมศึกษา	84 (44.2)	112 (24.7)	
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	73 (38.4)	164 (36.2)	
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	14 (7.4)	60 (13.2)	
ปริญญาตรี	18 (9.5)	110 (24.3)	
ปริญญาโทขึ้นไป	1 (0.5)	7 (1.5)	
สถานภาพสมรส			<0.001*
โสด	42 (22.1)	205 (45.3)	
สมรส	122 (64.2)	216 (47.7)	
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	26 (13.7)	32 (7.1)	

หมายเหตุ แจกแจงข้อมูลด้วยความถี่และร้อยละ; เปรียบเทียบข้อมูลของทั้งสองกลุ่มด้วยสถิติ chi-square test; * $p < 0.05$

ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวรับรู้เรื่องชายหาดบางแสนปลอดภัยหรือจากวิธีการประชาสัมพันธ์จำนวน 8 วิธี โดยผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวรับรู้ข่าวสารด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ที่ต่างกัน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารจากการประกาศเสียงตามสาย (ร้อยละ 85.3) และการเดินรณรงค์บริเวณชายหาด (ร้อยละ 83.7) ซึ่งแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่รับรู้ข่าวสารจากการอ่านป้ายประชาสัมพันธ์ที่ชายหาด (ร้อยละ 68.0) และการได้ยินประกาศจากเสียงตามสาย (ร้อยละ 50.1) นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังรับรู้ข่าวสารจากการประกาศเสียงตามสาย การเดินรณรงค์บริเวณชายหาด ป้ายประชาสัมพันธ์ที่ชายหาด และการแจกแผ่นพับ/สติ๊กเกอร์/โปสเตอร์ ในสัดส่วนที่สูงกว่านักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 วิธีการประชาสัมพันธ์ที่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวรับรู้ข่าวสารชายหาดบางแสนปลอดภัย

วิธีการประชาสัมพันธ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	การรับรู้ของ กลุ่มเป้าหมาย ทั้งหมด (n=643)	การรับรู้ของ ผู้ประกอบการ (n=190)	การรับรู้ของ นักท่องเที่ยว (n=453)	p-value
1. การประกาศเสียงตามสาย	389 (60.5)	162 (85.3)	227 (50.1)	<0.001*
2. การเดินรณรงค์บริเวณชายหาด	277 (43.1)	159 (83.7)	118 (26.0)	<0.001*
3. ป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณชายหาด	457 (71.1)	149 (78.4)	308 (68.0)	0.008*
4. การแจกแผ่นพับ/สติ๊กเกอร์/โปสเตอร์	261 (40.6)	108 (56.8)	153 (33.8)	<0.001*
5. เว็บไซต์ของทท.แสนสุข/หน่วยงานของรัฐ	53 (8.2)	12 (6.3)	41 (9.1)	0.250
6. ข้อความรณรงค์ทางโทรศัพท์	69 (10.7)	15 (7.9)	54 (11.9)	0.132
7. ข้อความโฆษณาในรายการวิทยุ	50 (7.8)	10 (5.3)	40 (8.8)	0.123
8. ข้อความโฆษณาบนจอ LED ทท.แสนสุข	11 (1.7)	1 (0.5)	10 (2.2)	0.134

หมายเหตุ แจกแจงข้อมูลด้วยความถี่และร้อยละ; เปรียบเทียบข้อมูลของทั้งสองกลุ่มด้วยสถิติ chi-square test;
* $p < 0.05$

ผู้ประกอบการมากกว่าร้อยละ 80.0 รับรู้เกี่ยวกับเขตปลอดภัยบริเวณชายหาด (หัวข้อที่ 1-3) สิทธิในการปกป้องสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ (หัวข้อที่ 4-6) และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชายหาดปลอดภัย (หัวข้อที่ 7-8) นักท่องเที่ยวรับรู้เรื่องดังกล่าวในสัดส่วนที่สูงเช่นกัน เพียงแต่สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่รับรู้หัวข้อที่ 2-3 และหัวข้อการบังคับใช้กฎหมายฯ มีสัดส่วนน้อยกว่ากลุ่มผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) (ตารางที่ 3) งานวิจัยนี้พบผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่สูบบุหรี่ร้อยละ 15.1 (97 ราย) จากการสอบถามพบว่าผู้ที่สูบบุหรี่มากกว่าร้อยละ 75.0 ให้ความร่วมมือในการงดสูบบุหรี่บริเวณชายหาดบางแสนเมื่อพบเห็นป้ายเขตปลอดภัยและจะสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่ที่เทศบาลเมืองแสนสุขกำหนดทุกครั้ง (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 ผลการรับรู้ข่าวสารชายหาดบางแสนปลอดภัยของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว (n=643)

การรับรู้ข่าวสารชายหาดบางแสนปลอดภัย	การรับรู้ของผู้ประกอบการ (n=190)	การรับรู้ของนักท่องเที่ยว (n=453)	p-value
1. สถานที่สาธารณะทุกแห่งเป็นเขตปลอดภัย	168 (88.4)	374 (82.6)	0.062
2. ชายหาดสาธารณะทุกแห่งเป็นเขตปลอดภัย	171 (90.0)	368 (81.2)	0.006*
3. ชายหาดบางแสนเป็นเขตปลอดภัย	181 (95.3)	395 (87.2)	0.002*
4. ผู้ไม่สูบบุหรี่มีสิทธิร้องขอให้ผู้สูบบุหรี่ไม่สูบบุหรี่อย่างสุภาพ	174 (91.6)	402 (88.7)	0.283
5. ผู้สูบบุหรี่ควรสูบบุหรี่ในบริเวณที่กำหนดเพื่อปกป้องสุขภาพของผู้อื่น	187 (98.4)	443 (97.8)	0.605
6. หากท่านต้องการสูบบุหรี่บริเวณชายหาดบางแสน ท่านต้องสูบบุหรี่ในเขตพื้นที่ที่จัดไว้ให้เท่านั้น	187 (98.4)	442 (97.6)	0.501
7. หากท่านสูบบุหรี่หรือทิ้งก้นกรองบริเวณชายหาดบางแสน ท่านต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี /ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท /ทั้งจำทั้งปรับ (ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558)	164 (86.3)	353 (77.9)	0.014*
8. หากท่านสูบบุหรี่ในเขตปลอดภัย ท่านต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (ตาม พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2560)	169 (89.0)	342 (75.5)	<0.001*

หมายเหตุ แจกแจงข้อมูลด้วยความถี่และร้อยละ; เปรียบเทียบข้อมูลของทั้งสองกลุ่มด้วยสถิติ chi-square test; * $p < 0.05$

ตารางที่ 4 การให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎหมายชายหาดปลอดภัยของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่สูบบุหรี่ (n=97)

การให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎหมายชายหาดปลอดภัย	ผู้ประกอบการ (n=29)	นักท่องเที่ยว (n=68)	p-value
1. ท่านจะไม่สูบบุหรี่เมื่อพบเห็นป้ายเขตปลอดภัย			
ไม่ทำ	0 (0.0)	2 (2.9)	0.643
บางครั้ง	6 (20.7)	13 (19.1)	
ทุกครั้ง	23 (79.3)	53 (77.9)	
2. เมื่อท่านอยู่ที่ชายหาดบางแสน ท่านสูบบุหรี่ในบริเวณเขตสูบบุหรี่ที่กำหนดเท่านั้น			
ไม่ทำ	1 (3.4)	2 (2.9)	0.843
บางครั้ง	3 (10.3)	10 (14.7)	
ทุกครั้ง	25 (86.2)	56 (82.4)	

หมายเหตุ แจกแจงข้อมูลด้วยความถี่และร้อยละ; เปรียบเทียบข้อมูลของทั้งสองกลุ่มด้วยสถิติ chi-square test; * $p < 0.05$

ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการสอดส่องผู้ที่สูบบุหรี่บริเวณชายหาดสูงกว่านักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) วิธีที่ผู้ประกอบการนิยมใช้มากที่สุดคือ การแนะนำให้ผู้สูบบุหรี่ดูป้ายประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 74.2) รองลงมาคือการตักเตือนผู้สูบบุหรี่ด้วยวาจา (ร้อยละ 40.5) ส่วนการแจ้งเหตุกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีสัดส่วนที่น้อย (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 วิธีปฏิบัติของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวเมื่อพบเห็นผู้สูบบุหรี่บริเวณชายหาดบางแสน (n=643)

วิธีปฏิบัติเมื่อพบเห็นผู้สูบบุหรี่บริเวณชายหาด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	ผู้ประกอบการ (n=190)	นักท่องเที่ยว (n=453)	p-value
การแนะนำให้ผู้สูบบุหรี่ดูป้ายประชาสัมพันธ์	141 (74.2)	65 (14.3)	<0.001*
การตักเตือนผู้สูบบุหรี่ด้วยวาจา	77 (40.5)	23 (5.1)	<0.001*
แจ้งเหตุกับหน่วยกู้ชีพทางทะเลฉลามขาว	13 (6.8)	3 (0.7)	<0.001*
แจ้งเหตุกับพนักงานเทศกิจ	8 (4.2)	14 (3.1)	0.476

หมายเหตุ แจกแจงข้อมูลด้วยความถี่และร้อยละ; เปรียบเทียบข้อมูลของทั้งสองกลุ่มด้วยสถิติ chi-square test; * $p < 0.05$

อภิปรายผล

งานวิจัยที่ศึกษาการรับรู้ของประชาชนหลังการรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะมีไม่มากนัก หนึ่งในนั้นคืองานวิจัยของฟอสสันและคณะที่ศึกษาการรับรู้ของประชาชนหลังการรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะแบบในร่มผ่านโฆษณาทางโทรทัศน์ ทางวิทยุ และป้ายประชาสัมพันธ์เป็นระยะเวลาหนึ่งปี พบว่าประชาชนส่วนใหญ่รับรู้การรณรงค์ผ่านการรับชมโฆษณาจากโทรทัศน์จำนวน 3,800 สปอร์ตต่อปี (ร้อยละ 80.9) รองลงมาคือ การเห็นป้ายประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 49.0) และการรับฟังโฆษณาจากวิทยุจำนวน 8,500 สปอร์ตต่อปี (ร้อยละ 29.9) การใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวซึ่งลงทุนค่อนข้างสูงแต่การสนับสนุนนโยบายงดสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะของประชาชนไม่ได้เพิ่มขึ้น และส่วนนี้อาจเป็นเพราะไม่มีการบังคับใช้กฎหมายในสถานที่ดังกล่าวร่วมด้วย (Fosson, McCallum & Conaway, 2014)

กฎหมายชายหาดปลอดบุหรี่เป็นกฎหมายใหม่ที่ประกาศในปี พ.ศ.2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดผลกระทบต่อด้านสุขภาพของประชาชนจากการได้รับควันบุหรี่มือสองระหว่างทำกิจกรรมบริเวณชายหาดซึ่งเป็นสถานที่สาธารณะแบบกลางแจ้ง ผลลัพธ์จากการทำโครงการชายหาดปลอดบุหรี่ระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2561 พบว่าผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 75.0 รับรู้โครงการชายหาดปลอดบุหรี่ (ตารางที่ 3) จากวิธีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายบริเวณชายหาดบางแสนในช่วงเวลาที่กลุ่มเป้าหมายกำลังทำกิจกรรมบริเวณชายหาด วิธีการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุดคือ การติดป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณชายหาด (ร้อยละ 71.1) รองลงมาคือการประกาศเสียงตามสาย (ร้อยละ 60.5) การเดินรณรงค์บริเวณชายหาด (ร้อยละ 43.1) และการแจกแผ่นพับ/ สติกเกอร์ /โปสเตอร์ (ร้อยละ 40.6) งานวิจัยนี้ยังพบว่าผู้ประกอบการรับรู้โครงการฯ จากประกาศเสียงตามสาย การเดินรณรงค์บริเวณชายหาด ป้ายประชาสัมพันธ์ชายหาด และการแจกแผ่นพับ / สติกเกอร์ /โปสเตอร์ ในสัดส่วนที่สูงกว่านักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($p < 0.05$) (ตารางที่ 2) เพราะผู้ประกอบการทำมาค้าขายที่ขายหาคือเป็นประจำแทบทุกวัน ทำให้รับรู้โครงการฯ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่มาทำกิจกรรมบริเวณชายหาดเพียงไม่กี่ครั้งตลอดช่วงระยะเวลาที่ทำการสำรวจ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่รับฟังโครงการรณรงค์ฯ ผ่านประกาศเสียงตามสาย (ร้อยละ 85.3) และรับรู้จากการเห็นกิจกรรมเดินรณรงค์บริเวณชายหาด (ร้อยละ 83.7) ส่วนนักท่องเที่ยวจะอ่านป้ายประชาสัมพันธ์โครงการรณรงค์ฯ ที่ชายหาด (ร้อยละ 68.0) และรับฟังจากประกาศเสียงตามสาย (ร้อยละ 50.1) หากเทศบาลเมืองแสนสุขต้องการให้นักท่องเที่ยวรับรู้โครงการฯ ในขณะที่นักท่องเที่ยวชายหาดบางแสนเพิ่มขึ้น ควรสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการชายหาดให้ช่วยกันเป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้นักท่องเที่ยวทราบจากตารางที่ 3 ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 80 รับรู้เกี่ยวกับเขตปลอดบุหรี่บริเวณชายหาด (หัวข้อที่ 1-3) และสิทธิในการปกป้องสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ (หัวข้อที่ 4-6) แต่นักท่องเที่ยวรับรู้การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชายหาดปลอดบุหรี่ (หัวข้อที่ 7-8) ในสัดส่วนที่น้อยกว่ากลุ่มผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) การดำเนินการในระยะถัดไปควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เรื่องมาตรการบังคับใช้กฎหมายฯ ให้นักท่องเที่ยวรับรู้เพิ่มขึ้น

เป้าหมายสูงสุดของโครงการฯ คือ ประชาชนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายชายหาดปลอดบุหรี่ หลายประเทศทั่วโลกมีการประกาศใช้กฎหมายงดสูบบุหรี่ในที่สาธารณะและขอความร่วมมือจากประชาชนให้ปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ผู้ที่สูบบุหรี่ให้ความร่วมมือค่อนข้างน้อย การบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยลดการได้รับควันบุหรี่มือสองของประชาชนที่ไม่ได้สูบบุหรี่ (McCrabb, et al., 2017; Baquilod, et al., 2016) การศึกษาในประเทศอินโดนีเซียพบว่า ประชาชนงดสูบบุหรี่ในที่สาธารณะเพียงร้อยละ 34.2 ซึ่งเป็นผลจากขาดการบังคับใช้กฎหมายและขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ (Wahyuti, Hasairin, Mamoribo, Ahsan & Kusuma, 2019) ส่วนประเทศไทยมีการศึกษาเรื่องการรับรู้และประสิทธิผลของกฎหมายปลอดบุหรี่ในมุมมองของผู้มีส่วนได้เสีย พบว่าประชาชนไม่เข้าใจกฎหมายและระดับความร่วมมือทางกฎหมาย (level of law compliance) ของประชาชนยังไม่มีดีนัก (Kungskulniti, Pitayarangsarit & Hamann, 2018) งานวิจัยนี้ได้สอบถามความร่วมมือปฏิบัติตามกฎหมายชายหาดปลอดบุหรี่ของผู้ที่สูบบุหรี่บริเวณชายหาดบางแสนพบว่า ผู้ที่สูบบุหรี่ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎหมายมากกว่าร้อยละ 75.0 (ตารางที่ 4) ผลลัพธ์ดังกล่าวเกิดจากความร่วมมือของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองแสนสุขและอาสาสมัครของเครือข่ายชายหาดบางแสนปลอดบุหรี่ที่ร่วมกันตรวจตราและจับปรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย นอกจากนี้ เทศบาลเมืองแสนสุขยังส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการสอดส่องผู้ที่สูบบุหรี่บริเวณชายหาด งานวิจัยนี้พบว่า ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการสอดส่องผู้ที่สูบบุหรี่บริเวณชายหาดในอัตราที่สูงกว่านักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ($p < 0.05$) (ตารางที่ 5) ดังนั้นกลุ่มผู้ประกอบการชายหาดจึงเป็นอีกหนึ่งกำลังสำคัญที่ช่วยให้โครงการฯ บรรลุผลตามเป้าหมาย งานวิจัยยังพบว่า ผู้ประกอบการมีอายุมากกว่าและมีผู้ที่สมรสแล้วสูงกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยว ($p < 0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเหงียนและคณะที่พบว่าผู้ที่สอดส่องและตักเตือนผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายปลอดบุหรี่ในที่สาธารณะจะมีอายุที่มากกว่าและสมรสแล้ว (Nguyen et al., 2019) แต่ระดับการศึกษาของผู้ประกอบการในงานวิจัยนี้มีระดับต่ำกว่างานวิจัยของเหงียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าถึงแม้ผู้ประกอบการจะมีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าของนักท่องเที่ยว แต่ผู้ประกอบการมีความเสี่ยงต่อการได้รับควันบุหรี่มือสองมากกว่าและมีส่วนได้ส่วนเสียกับธุรกิจการท่องเที่ยวของชายหาดบางแสน ทำให้มีแรงจูงใจในการสอดส่องและตักเตือนผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายชายหาดปลอดบุหรี่ ส่วนวิธีปฏิบัติที่ผู้ประกอบการนิยมใช้เมื่อพบเห็นผู้สูบบุหรี่บริเวณชายหาดคือ การแนะนำให้ผู้สูบบุหรี่ดูป้ายประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 74.2) และ

การตักเตือนผู้สูบบุหรี่ด้วยวาจา (ร้อยละ 40.5) (ตารางที่ 5) ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเอ็ดเวิร์ดและคณะ ที่รายงานว่าการสอดส่องผู้สูบบุหรี่ที่ฝ่าฝืนกฎและการตักเตือนเป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยให้นโยบายปลอดบุหรี่ในที่สาธารณะประสบความสำเร็จ (Edwards et al., 2008)

กลุ่มนักท่องเที่ยวยังมีบางรายไม่ทราบเรื่องการจับปรับหากฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ ไม่ทราบพื้นที่สูบบุหรี่ (smoking area) บริเวณชายหาดบางแสน และนักท่องเที่ยวยังมีส่วนร่วมในการสอดส่องผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายน้อยทั้งที่ตนเองอาจได้รับผลกระทบต่อควันบุหรี่มือสองระหว่างที่ทำการกิจกรรมบริเวณชายหาด ในอนาคตโครงการชายหาดปลอดบุหรี่ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การพัฒนา application เพื่อบอกตำแหน่งพื้นที่สูบบุหรี่บริเวณชายหาดบางแสนและการแจ้งเหตุการพบผู้สูบบุหรี่บริเวณชายหาด เป็นต้น เทคโนโลยีดังกล่าวจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้ทั้งนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการชายหาดให้ความร่วมมือสูบบุหรี่ในพื้นที่ที่กำหนดและช่วยสอดส่องผู้ฝ่าฝืนกฎหมายเพิ่มมากขึ้น

จุดเด่นของงานวิจัยนี้มี 2 ประการคือ 1. งานวิจัยนี้รายงานการรับรู้และการให้ความร่วมมือของงดสูบบุหรี่ของประชาชนที่ทำการกิจกรรมบริเวณชายหาดสาธารณะ ซึ่งประเทศไทยเพิ่งประกาศใช้กฎหมายใหม่นี้ในปี พ.ศ.2560 และ 2. โครงการชายหาดปลอดบุหรี่เป็นโมเดลการรณรงค์งดสูบบุหรี่บริเวณชายหาดที่ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ได้รับความร่วมมือของเครือข่ายชายหาดบางแสนปลอดบุหรี่ที่คอยตรวจตราและตักเตือนผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย รวมทั้งมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการให้ช่วยสอดส่องผู้สูบบุหรี่บริเวณชายหาด จึงทำให้การรับรู้และการให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชนได้ผลดี ยิ่งไปกว่านั้น การเลือกใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมและการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานในพื้นที่ทำให้โครงการฯ นี้ใช้งบประมาณที่ไม่สูง ทำให้สามารถดำเนินโครงการฯ ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อจำกัดของงานวิจัยนี้มีสองประการคือ 1. งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจในกลุ่มตัวอย่างที่มีการโยกย้ายจากพื้นที่ เช่น นักท่องเที่ยวที่มาทำการกิจกรรมบริเวณชายหาดชั่วคราว ผู้ประกอบการที่ย้ายไปทำการค้าขายที่อื่นหรือย้ายกลับภูมิลำเนา เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถติดตามกลุ่มตัวอย่างในระยะยาวได้ ผู้วิจัยจึงสามารถประเมินการรับรู้และความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายแค่เฉพาะหลังการประชาสัมพันธ์เท่านั้น และ 2. ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายได้จากการตอบแบบสอบถาม ซึ่งไม่ทราบว่าในทางปฏิบัติผู้ตอบได้ปฏิบัติตามจริงหรือไม่ งานวิจัยในอนาคตจึงควรประเมินโดยใช้วิธีอื่น เช่น การวัดจำนวนของผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายในแต่ละเดือน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การนำโมเดลโครงการชายหาดบางแสนปลอดบุหรี่ไปประยุกต์ใช้เพื่อรณรงค์การงดสูบบุหรี่ในที่สาธารณะกลางแจ้งในพื้นที่อื่น ควรมีแผนดำเนินการใน 3 ด้าน คือ 1. เลือกวิธีการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มประชากรของพื้นที่นั้น ๆ และช่องทางประชาสัมพันธ์ควรมีความหลากหลาย 2. สร้างเครือข่ายของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเพื่อช่วยกันตรวจตราและจับปรับผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย และ 3. ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการสอดส่องผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ตัวอย่างของโครงการนี้คือผู้ประกอบการชายหาด

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2560). คำสั่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 1064/2560 เรื่อง มาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งบริเวณชายหาด. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2563 สืบค้นจาก <https://dmcrth.dmcr.go.th/attachment/nw/download.php?WP=pUqgoap1GQlgG2rDqYyc4UuepPMgAUp0GQuG2rDqYyc4Uux>.
- เทศบาลเมืองแสนสุข. (2561). แผนพัฒนาท้องถิ่นปี (2561-2565) เทศบาลเมืองแสนสุข. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563 สืบค้นจาก <https://saensukcity.go.th/images/doc/Plan-2561-2565.pdf>.
- เทศบาลเมืองแสนสุข. (2562). มติที่ประชุมของคณะกรรมการชายหาดปลอดบุหรี่ เทศบาลเมืองแสนสุข วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562. ชลบุรี: เทศบาลเมืองแสนสุข. (สำเนาเอกสาร)
- Baquilod, M.M., Segarra, A.B., Barcenas, G., Mercado, S.P., Rarick, J., Palipudi, K.M., Asma, S., Andes, L.J., & Talley, B. (2016). Exposure to secondhand smoke among adults - Philippines, 2009. *Global Health Promotion, 23*(2 Suppl), 48-57.
- Edwards, R., Thomson, G., Wilson, N., Waa, A.; Bullen, C., O' Dea, D.; Gifford, H., Glover, M., Laugesen, M., & Woodward, A. (2008). After the smoke has cleared: Evaluation of the impact of a new national smoke-free law in New Zealand. *Tobacco Control, 17*(1),2.
- Fosson, G.H., McCallum, D.M., & Conaway, M.B. (2014). Antismoking mass media campaigns and support for smoke-free environments, Mobile County, Alabama, 2011-2012. *Preventing Chronic Disease, 11* (2014), 1-9.
- Hyland, A., Barnoya, J., & Corral, J.E. (2012). Smoke-free air policies: Past, present and future. *Tobacco Control, 21*(2), 154-161.
- IARC. (2009). *Evaluating the Effectiveness of Smoke-Free Policies; IARC Handbooks of Cancer Prevention, Tobacco Control; International Agency for Research on Cancer World Health Organization, Volume 13*. Retrieved October 7, 2020 from <https://www.iarc.fr/wp-content/uploads/2018/07/handbook13.pdf>.
- Kungskulniti N., Pitayarangsarit S, & Hamann S.L. (2018). Stakeholder's Assessment of the Awareness and Effectiveness of Smoke-free Law in Thailand. *International Journal of Health Policy and Management, 7*(10), 919-922.
- McCraab, S., Baker, A.L., Attia, J., Balogh, Z.J., Lott, N., & Palazzi, K., Justine N., Harris I.A., Doran C.M., George J., Wolfenden L., Skelton E., & Bonevski B. (2017). Hospital Smoke-Free Policy: Compliance, Enforcement, and Practices. A Staff Survey in Two Large Public Hospitals in Australia. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 14*(11), 1-12.

- Nguyen, V.H., DO, D.A., DO, T.T.H., Dao, T.M.A., Kim, B.G., Phan, T.H., Doan, T.H., Luong, N.k., Nguyen, T.L., Hoan, V.M., Pham, T.Q.N., & Nguyen, T.Q. (2019). Smoke-free environment policy in Vietnam: what did people see and how did they react when they visited various public places? *Journal of Preventive Medicine and Hygiene*, 60(1), 36-42.
- Wahyuti, W., Hasairin, S., Mamoribo, S., Ahsan, A., & Kusuma, D. (2019). Monitoring Compliance and Examining Challenges of a Smoke-free Policy in Jayapura, Indonesia. *Journal of Preventive Medicine & Public Health*, 52(6), 427-432.
- Wayne, W.D., & Cross, C.L. (2013). *Biostatistics: A foundation of analysis in the health sciences*. (10th ed.). New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- World Health Organization. (2013). *WHO framework convention on tobacco control: Guidelines for implementation*. France: WHO press.
- Wynne, O., Guillaumier, A., Twyman, L., McCrabb, S., Denham, A.M.J., Paul, C., Baker, A.L., & Baker, B. (2018). Signs, Fines and Compliance Officers: A Systematic Review of Strategies for Enforcing Smoke-Free Policy. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(7), 1-14.

Translated Thai References

- Department of Marine and Coastal Resources. (2017). *The command of the Department of Marine and Coastal Resources 1064/2560 the protection measure of marine resources and coastal beaches*. (2017). Retrieved October 7, 2020 from <https://dmcr.go.th/attachment/nw/download.php?WP=pUqgoap1GQlgG2rDqYyc4UuepPMgAUp0GQugG2rDqYyc4Uux>. (in Thai)
- Saensuk Municipality Office. (2018). *Saensuk Municipality Local development plan 20182022*. Retrieved January 20, 2020, from <https://saensukcity.go.th/images/doc/Plan2561-2565.pdf>. (in Thai)
- Saensuk Municipality Office. (2019). *Resolution of the committee of Non-Smoking beach, Saensuk Municipality*. Chonburi: Saensuk Municipality Office. (Copied document.) (In Thai)